

FAKTORİNG SEKTÖRÜ

2020’de faktoring sektöründe faaliyet gösteren şirket sayısı 55’e gerilemiştir. Mayıs 2021 itibarıyla ise yeni bir şirketin katılımıyla 56 şirkete çıkmıştır. Faktoring şirketleri, reel sektörün finansmanında aktif rol oynamaktadır. Bu bağlamda, faktoring sektörünün büyümesi reel ekonominin gidişatı ile paralellik arz etmektedir. Özellikle Mart 2020’den itibaren ülkemizde de görülmeye başlayan korona virüs nedeniyle ekonomide yaşanan olumsuz gelişmeler faktoring sektörünün faaliyet ortamını da negatif yönde etkilemiştir. Ancak, 2020 yılının son çeyreğinde finansal sıkılaşıma nedeniyle bankaların kredi verme iştahı azalınca, faktoring sektörünün kullandığı fonlara talep artmıştır. Bu sayede, 2020 yılında sektörün işlem hacmi ve net faktoring alacakları sırasıyla %14,3 ve %31,0 oranlarında büyümüştür. Ancak, finansal kiralama sektörünün işlem hacminin %57,6, finansman şirketleri işlem hacminin 2,1 kat büyüdüğü göz önüne alındığında, faktoring sektörünün büyümesinin diğer banka dışı finans sektörlerinin gerisinde kaldığı görülmüştür. Faktoring sektörü 2021 yılında da küçülmeye devam etmektedir. Mart 2021 itibarıyla, faktoring sektörünün net faktoring alacakları yıl sonuna göre %5,7 küçülmüştür. Söz konusu küçülmenin, faktoring şirketlerinin de kredi verme iştahlarının azalmasından, mevcut müşterileri dışında yeni müşterilere sıcak bakılmamasından ve daha kısa vadeli işlemlere yönelmesinden kaynaklandığı görüşündeyiz. Nitekim Mart 2020’de sektörün müşteri sayısı 85.601 iken Mart 2021’de 80.051’e düşmüşken, işlem hacmi Mart 2020’ye göre %27,1 büyümüştür. Ancak bu büyüme de yine diğer banka dışı finans sektörlerinin gerisinde kalmıştır.

TBB Risk Merkezi’nin Aralık 2020 verilerine göre, faktoring sektörünün kullandığı brüt kredilerin sektörel dağılımına bakıldığında; ilk sırayı %16,3 pay ile inşaat sektörü almaktadır. İnşaatı %10,4 pay ile toptan ve perakende ticaret, %8,6 pay ile finansal aracılık ve %8,1 pay ile tekstil ve tekstil ürünleri sanayii takip etmektedir. Bu dönemde, pandemiden en çok etkilenen sektörlerin başında gelen turizm sektöründen faktoring şirketlerinin özellikle uzak durduğu gözlenmiştir. Yoğunlaşmanın yüksek olduğu inşaat sektörünün 2020 yılındaki faktoring şirketleri nezdindeki TGA oranı %10,7’dir. Mart 2021 itibarıyla, brüt faktoring alacaklarının %16,8’ini yine inşaat sektörü oluşturmakta olup, TGA oranı %10,0 olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılında korona virüsün ekonomi üzerindeki etkilerine rağmen sektörün aktif kalitesi bozulmamış, bilakis nominal TGA tutarı %14,6 düşüş göstermiştir. Bu düşüş, BDDK’nın reel sektör şirketlerini rahatlatmak için finans sektörünün tahsili gecikmiş alacaklar hesabına kaydetme süresini 90 günden 180 güne çıkartması, faktoring şirketlerinin temkinli davranarak genellikle mevcut müşterileri ile işlem yapmayı tercih etmesi ve BDDK’nın TFRS 9 kapsamında faktoring şirketlerinin tahsili mümkün gözükmeyen “zarar niteliğindeki alacaklarını” nazım hesaplara atabilmelerine imkân tanınmasından kaynaklanmaktadır. TBB Risk Merkezi verilerine göre, 2020 yılında 2019’a göre karşılıksız çıkan çek adetlerinde, ticari faaliyetin yavaşlaması ve Hükümetin almış olduğu korona virüse ilişkin önlem paketleri sonucu yaşanan likidite bolluğunun etkisiyle %64,1 oranında bir düşüş olduğu görülmektedir. Tüm bu gelişmeler ışığında, sektörün 2020 yılındaki TGA oranı %5,9’dan %3,9’a düşmüştür. Mart 2021’de ise brüt faktoring alacaklarındaki gerileme ve nominal TGA’nın sabit kalması neticesinde TGA oranı az da olsa yükselmiş ve %4,1’e çıkmıştır. Bu dönemde, TBB Risk Merkezi verilerine göre 2021 yılının ilk üç ayında karşılıksız çıkan çek adedinde 2020’nin ilk üç ayındaki adetlere göre %41,2 gerileme söz konusudur. Ayrıca, faktoring sektörünün aktif büyüklüğü ile %33,4’ünü oluşturan 17 şirketin alacaklarının tümüne karşılık ayırmakta olduğu için sektörün açık kredi riski ((Nominal TGA-Karşılıklar) / Özkaynaklar) 2020 yılında %5,0’dan %2,6’ya gerilemiş, Mart 2021’de söz konusu oran benzer düzeyde kalarak %2,4 olmuştur. Bazı faktoring şirketleri 2021 yılında da temkinli olmak adına halen alacaklarının neredeyse tümüne karşılık ayırdığını göstermektedir.

2020 yılında da BDDK’nın faktoring şirketlerine temettü dağıtımını izne bağlaması ve 25.02.2020 tarihinde sadece faktoring şirketlerinin asgari ödenmiş sermaye şartını 30 milyon TL’den 50 milyon TL’ye çıkartması nedeniyle sektörün özkaynakları %10,0 oranında artış göstermiştir. Ancak, sektörün aktiflerinin büyüme oranının daha yüksek olması, özkaynak oranının %22,0’dan %18,6’ya gerilemesine yol açmıştır. Mart 2021 itibarıyla ise net faktoring alacaklarındaki küçülmenin aktiflerde de küçülmeye yol açması nedeniyle özkaynak oranı artış göstererek %20,5’e yükselmiştir. Sektörün büyümesi nedeniyle, kaldıraç oranı (Brüt faktoring alacakları / Özkaynaklar) da 2020 yılında 4,4’den 5,2’ye yükselmiş, ancak, Mart 2021’deki küçülme kaldıraç oranının 4,7’ye gerilemesine yol açmıştır.

FAKTÖRİNG SEKTÖRÜ

Faktoring sektörü, reel sektördeki gelişmelerden birebir etkilenmesinin yanı sıra, bankacılık sektöründeki gelişmelerden de etkilenmektedir. Tüm Dünya’da uygulanan genişlemeci para politikalarının ülkemizde de uygulanması ve bu politikalar neticesinde bollaşan likidite ile birlikte bankaların sağladığı düşük faizli kredi imkanları faktoring sektöründe de marjların daralmasına yol açmıştır. Ayrıca, BDDK’nın 2020 yılında uygulamış olduğu aktif rasyosu düzenlemesiyle birlikte faktoring sektörü, banka finansmanına erişimde zorlanmış ve artan kaynak maliyeti ile de karlılık oranları olumsuz yönde etkilenmiştir. Tüm bu nedenlerden ötürü, sektörün net faktoring alacaklarındaki büyüme faktoring gelirlerine yansımamış ve hatta söz konusu gelirler %26,1 oranında düşüş göstermiştir. Bu nedenle, sektörün net karı da %28,9 oranında gerilemiştir. Mart 2021 dönemi ile Mart 2020 dönemi karşılaştırıldığında; sektörün net faktoring alacaklarındaki düşüğe rağmen yükselen faizlerle birlikte artan net faiz marjı faktoring gelirlerinin %53,4 oranında artmasını sağlamıştır. Artan faktoring gelirleri ve gerileyen nominal TGA tutarı nedeniyle gelir tablosundaki karşılık giderlerinin %30,8 düşmesi, net kara katkı sağlamış ve net kar %29,0 oranında artış göstermiştir.

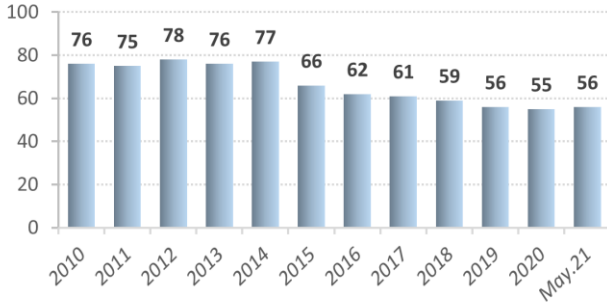
Faktoring şirketleri hem tabana yaygın bir portföy yapısına sahip olmak hem de net faiz marjlarını arttırmak amacıyla ağırlıklı olarak KOBİ ve mikro işletmelere yönelmektedir. Hem söz konusu faaliyet alanının gereği hem de koronavirüs nedeniyle sektör şirketleri dijitalleşmeyi ön planda tutmaktadır. 2020 yılında sektörün diğer operasyonel giderlerindeki artış 2,4 kat olarak gerçekleşmiş olup, sektörün maliyet/gelir rasyosu artış göstermiştir. 2021 yılında faktoring sektörünün dijitalleşmesinin tamamlanması ile birlikte daha az şube ve personele ihtiyaç duyacağı için söz konusu rasyonun gerilemesi beklenmektedir.

Sektörün penetrasyon oranı son üç yıldır %1,0 civarında seyretmektedir. 2006 ve 2020 yılları arasında sektörün net karının büyümesi sadece yıllık ortalama %5,0 olup, diğer banka dışı finans sektörlerinin gerisinde kalmaktadır. Bu durumun, Türkiye ekonomisinin ilgili dönemdeki iniş çıkışları ile yakından ilgisi olduğu düşünülmektedir.

Hükümetin reel sektör için almış olduğu bazı önlemler faktoring sektörü açısından risk teşkil etmektedir. Örneğin, 29.04.2021 tarihinde vergi usul kanunu ve bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun düzenlemesine geçici bir madde eklenerek, vadesi 30 Nisan ile 31 Mayıs tarihleri arasına isabet eden çeklerin ibrazı halinde banka hesabında çekin karşılığının bulunması kaydıyla ödenmesi, aksi takdirde 1 Haziran’a ertelenmesi şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. Yine bu tarihler arasında vadesi gelen kambiyo senedine dayalı alacaklar hakkında icra ve iflas takibi başlatılmayacağı, başlamış olanların duracağı da kanunda yer almıştır. Faktoring şirketlerinin çeklerini tahsil ettikçe kredi kullandırması nedeniyle, söz konusu düzenlemenin, faktoring şirketlerinin 2021 yılı nakit akımlarına ve büyümelerine olumsuz etki edecek bir düzenleme olduğu görüşünderiz.

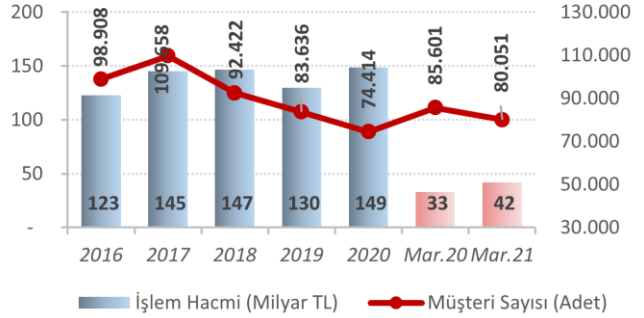
GÖSTERGELER

Şekil 1-Factoring Şirket Sayısı

Kaynak: BDDK

Şekil 2-İşlem Hacmi ve Müşteri Sayısı

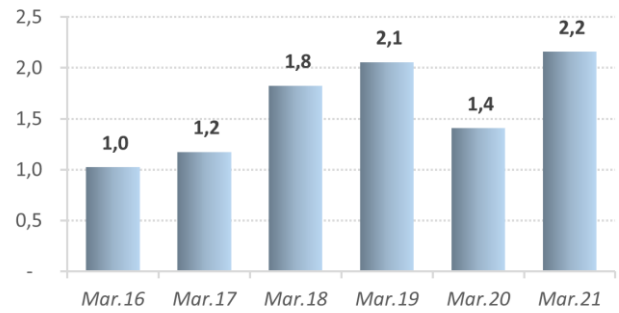
Kaynak: FKB

Şekil 3-Aktifler ve Net Fak. Alacakları, Milyar TL

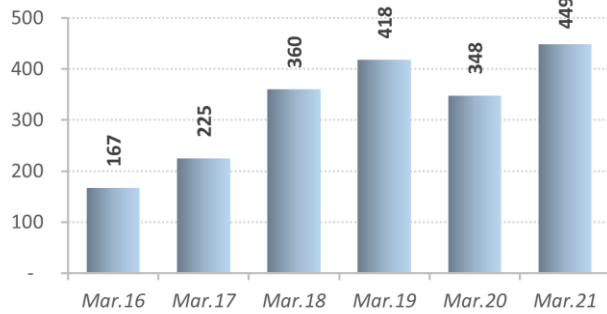
Kaynak: BDDK

Şekil 4-Sektörün Factoring Gelirleri, Milyar TL

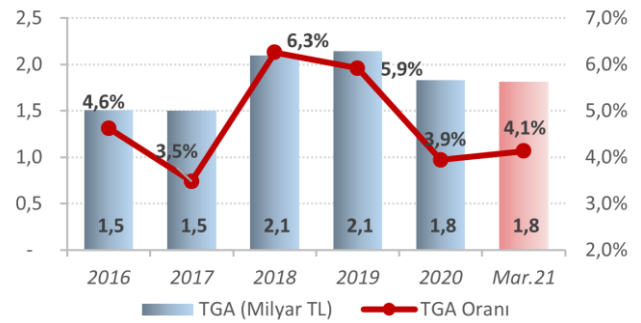
Kaynak: BDDK

Şekil 5-Sektörün Net Karı, Milyon TL

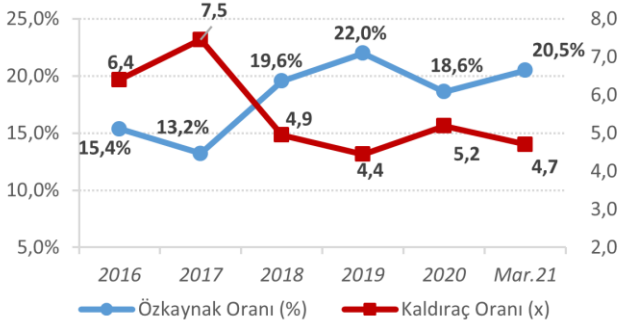
Kaynak: BDDK

Şekil 6-TGA ve TGA Oranı

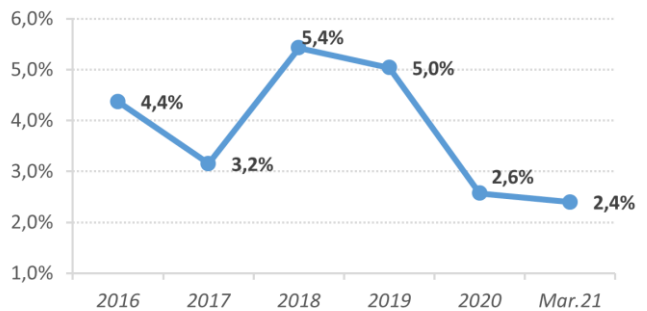
Kaynak: BDDK

Şekil 7-Özkaynak ve Kaldıraç Oranları

Kaynak: Turkrating

Şekil 8-Açık Kredi Riski

Kaynak: Turkrating

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Müselles Sok. Onur İş Merkezi No:1/2
Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 272 01 44

Fax: 0212 257 54 85

Sıla Mersin – Kredi Derecelendirme Uzmanı

sila@turkrating.com

Bu rapordaki bilgiler ve yorumlar, kamuya açık, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan temin edilen bilgilerden derlenmiştir. Bununla beraber, bu raporda geçen bilgilerin kullanılması veya bu raporun yararlandığı kaynaklardaki hata ve eksikliklerden doğan bilgilerin kullanılması sonucunda yatırımcıların uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu raporlar hiçbir şekilde menkul kıymetlerin alımı veya satımı konusunda tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Kullanan ancak kendi bilgi, inisiyatif ve değerlendirmesi ile hareket edecektir.
